

LEZING EN PREEK VAN ZONDAG 10 MEI 2020

Inleiding

Moederdag 2020: mogen moeders misschien voorzichtig al weer gekust en omhelst worden? Of moeten we op afstand zeggen hoe blij we zijn met alle zorg, aandacht en liefde? Moeders die zoveel regelen en redderen. Vaders niet dan? Natuurlijk, die ook. Mannen staan op de voorgrond in Exodus 18. Mozes en zijn schoonvader Jetro en zijn organisatieadvies om mannen aan te wijzen die helpen met het regelen en redderen van het volk en alle vragen die er spelen. Hoe tijdgebonden is zo'n patriarchaal verhaal? Vrouwen en moeders zijn in dit verhaal, zoals zo vaak in de geschiedenis tot aan vandaag, onzichtbaar in de organisatie van een kerk, een bedrijf, een stad, een land. Tellen ze alleen maar mee binnenshuis.....?

Exodus 18 (fragment)

De schoonvader van Mozes heette Jetro. Jetro was priester en woonde in Midjan. Ook zijn dochter Sippora, de vrouw van Mozes, woonde daar. Want Mozes had haar weer naar haar vader gestuurd, met hun twee zonen. Jetro hoorde wat God allemaal voor Mozes en het volk van Israël gedaan had. Hij hoorde dat God de Israëlieten uit Egypte weggehaald had. Hij besloot naar Mozes toe te gaan. Hij nam Sippora en haar zonen mee.

De volgende dag ging Mozes rechtspreken over het volk. De hele dag kwamen er mensen bij hem met hun problemen. Jetro zag hoe druk Mozes het had. Hij zei: 'Waarom doe je dit alleen? De hele dag staan er mensen te wachten en jij moet alles alleen doen.'

Mozes zei: 'Ze komen bij mij om te vragen wat God wil. Als ze ruzie hebben, vragen ze mij om raad. Ik beslis dan wie er gelijk heeft. En ik vertel hun wat er in de wetten en regels van God staat.'

'Je doet het niet goed,' zei Jetro. 'Je wordt veel te moe. En ook de mensen die staan te wachten, worden moe. Dit werk is te zwaar voor je. Je kunt het niet alleen. Luister, God zal je helpen. Ik zal je een goede raad geven. Het is goed dat jij namens het volk met God spreekt. Jij moet hun problemen aan hem vertellen. En jij moet Gods wetten en regels uitleggen aan het volk. Je moet aan hen vertellen hoe ze moeten leven en wat ze moeten doen.'

Maar je moet mensen zoeken om je te helpen. Kies een paar verstandige mannen uit. Zij moeten eerbied voor God hebben. Ze moeten eerlijk zijn en niet voor geld iemand gelijk geven. Geef die mannen de leiding over het volk. Verdeel het volk in groepen van tien, van vijftig, van honderd en van duizend. Elke groep komt onder leiding van één van de mannen die jij uitgekozen hebt. Zij moeten dan rechtspreken over het volk. Grote problemen moeten ze aan jou vertellen, maar kleine problemen kunnen ze zelf oplossen. Zo wordt jouw werk makkelijker, omdat zij je helpen. Als je het zo doet, en als God het wil, kun je het werk volhouden. En alle mensen gaan dan tevreden naar huis.'

Toen nam Mozes afscheid van zijn schoonvader. En Jetro ging terug naar zijn eigen land.

ALLEEN – SAMEN

Niemandsland

Hoe organiseer je in een situatie waarin alles anders is en niemand precies weet hoe en wat?

Ik hoor hoe leerkrachten digitaal vergaderen over hoe het vanaf morgen moet op school. Net gewend aan lesgeven op afstand, moet het nu weer anders. Waarbij allerlei nieuwe regels gevolgd moeten worden.

Ik was deze week in een ziekenhuis. Voor de deur een beveiliging die me vertelt wanneer ik naar binnen mag. Vlak achter de deur een verpleegkundige achter een mondkapje die mij bevroegd. Ik mag door nadat ik goed mijn handen heb gedesinfecteerd.

In de supermarkt draaien we pirouetten om elkaar heen met karretjes. Een praatje maken met iemand mag eigenlijk niet. Toch deed ik het wel afgelopen week. Even een paar zinnen wisselen. Anderen deden het ook. Gelukkig werd het gedoogd.

Pionieren

Hoe organiseer je in een situatie waarin alles anders is en niemand precies weet hoe en wat?

Ik zie een heleboel creativiteit. Mensen die buiten bij verpleeghuizen musiceren. Cupcakes die kleinkinderen rondbrengen bij hun grootouders. We leren beeldbellen. Krijgen kerkdiensten online voor elkaar. Samen eten in de kerk kan nu niet, maar maaltijden thuis brengen doet mensen goed. Het Goedenavondcafé wordt door velen erg gemist, maar kraanvogels worden naar hen toegevlogen als troost. Allemaal dingen die vallen onder de noemer 'Houd moed, heb lief'.

Sommigen vinden het een uitdaging en proberen graag nieuwe dingen uit. Anderen vinden het lastig en zoeken houvast bij het bekende.

Leiderschap

Hoe organiseer je in een situatie waarin alles anders is en niemand precies weet hoe en wat?

Het is een vraag van hier en nu die ons bezighoudt. Het is een vraag die 75 jaar geleden na 5 mei speelde in ons land toen de oorlog stopte en de vrede begon.

Net zo goed als het een vraag was voor dat pas bevrijde volk dat wij op de voet volgen in de verhalen van Exodus. Het slavenhuis lag achter hen, beloofd land nog voorbij de horizon. Om hen heen woestijn, waarin het manna dauwde, maar wie wees hen de juiste weg?

Mozes natuurlijk, de grote leider. Die had hen in Gods naam uitgeleid. Hij wist wat God wilde. Alle ogen waren op hem gericht. Vol verwachting.

Zoals wij deze weken massaal kijken naar premier Rutte. Vol verwachting. Hij is de leider die ons door de woestijn van het virus zal leiden.

Ik weet niet of hij en Hugo de Jonge Exodus 18 deze weken hebben doorgelezen, maar het zou zomaar kunnen. Want vanaf het begin van de crisis benadrukken ze in alle toonaarden dat we het met elkaar moeten doen. 'Alleen samen', staat talloze malen op de muur achter hen als ze ons weer toespreken.

Spiegel

Alleen samen lukt het, was het organisatieadvies van Jetro, de schoonvader van Mozes. Mozes die volgende week in z'n eentje de berg op zal gaan. Maar beneden worstelt hij ook in z'n eentje om alle vragen van het volk te beantwoorden.

Geinig detail vind ik dat je leest dat Mozes rechtspreekt door het volk te vertellen hoe Gods wetten en voorschriften luiden. Terwijl die pas in de volgende hoofdstukken op de berg aan Mozes gedicteerd worden.

"Je moet het niet alleen doen Mozes", zegt Jetro.

Ik hoor Mark Rutte verzuchten dat hij het ook niet alleen kan. We hebben elkaar nodig. Alleen samen komen we er door.

Het advies dat Jetro geeft lijkt een waarheid als een koe, een enorme open deur. Een advies waar Mozes zelf toch ook wel op had kunnen komen?

Dat is misschien wel zo, maar soms zie je het zelf niet. En heb je iemand nodig die je je blinde vlek laat zien. Die je even stil zet en je een spiegel voorhoudt.

M/V?

Mozes luistert naar Jetro en kiest doortastende mannen uit en stelt hen over het volk aan. Hij geeft hen leiding over groepen van duizend, van honderd, van vijftig en van tien. En het werkte. Delegeren, anderen verantwoordelijkheid geven, zoveel als ze aan kunnen. Samen sterk. Prachtig.

Behalve dat het wel allemaal mannen waren. Uitgerekend zo'n verhaal op Moederdag. Alsof we daarmee de rollen willen bevestigen. Mannen horen aan het roer, vrouwen mogen thuis moederen.

Een rolverdeling die ook in ons land nog maar kort geleden doorbroken is. Vrouwen voor de klas kregen vijftig jaar geleden hun ontslagbrief als ze een kind kregen. Op mijn basisschool waren er juffen in de onderbouw en meesters in de hoogste klassen. Terwijl ik gisteren in die digitale vergadering van leerkrachten alleen maar vrouwen hoorde. Er is veel veranderd in de laatste decennia, maar ongelooflijk lang ging het zoals in Exodus 18. Mannen die aan het hoofd staan.

En de kerk deed daar eeuwenlang rustig en bewust aan mee. Soms vanuit de motivatie dat de twaalf apostelen mannen waren. Tegenwoordig benadrukken we juist de prominente rol van vrouwen rond Jezus.

Aan het begin van de dienst werd meegedeeld dat er een nieuwe ouderling-kerkrentmeester gevonden is. Een man. Maar niet uitgekozen omdat hij een man is, maar op grond van zijn ervaring en motivatie. Op grond van zijn talenten. En vrouwen zetten hun talenten net zo goed in, en mijn indruk is dat daar in onze kerkelijke gemeenschap alle ruimte voor is.

Kaart ik hier dan een niet-bestaand probleem aan? Ik denk het niet. Ongelijkheid tussen vrouwen en mannen is nog op teveel plekken aanwezig, ook in ons land, ook in kerken.

Ik geloof zeker dat er beweging is. Maar ook dat er nog een lange weg te gaan is. En dat van ons gevraagd wordt om die weg bewust te gaan als vrouwen en mannen samen. Om te ontdekken wat recht is, om gelijkwaardigheid concreet te maken. Zodat we allemaal in vrede naar onze tenten gaan. Om met Exodus te spreken.

Verandermoe

Als het gaat om het advies van Jetro geldt volgens mij hetzelfde.

Als kerk zijn we in beweging, altijd, ook in deze tijd. In deze coronacrisis is dat zeker zichtbaar. Maar los daarvan maken we als kerk enorme veranderingen mee. Veel van wat zo lang zo vanzelfsprekend was, brokkelt steeds sneller af zo lijkt het. En daar is niet direct iets nieuws voor.

Hoe organiseer je in een situatie waarin alles anders is en niemand precies weet hoe en wat?

Soms verandert er zoveel tegelijk, soms gaat er zoveel ineens anders. Daar kan je moe van worden. Doodmoe. Van alles wat op je afkomt, van alles wat van je gevraagd wordt. Zoveel dat je niet weet, dat onzeker is. Doodvermoeiend kan dat zijn.

Als je als moeder en vader thuis moet schipperen tussen werk en kinderen. Als je helemaal opnieuw moet uitvinden hoe jouw bedrijf eruit moet zien in de anderhalvemeter-samenleving. Als je mensen niet mag bezoeken, en je hen ziet vereenzamen. Als je moet gaan uitrekenen hoeveel mensen er in een kerk mogen. Als er elke week nieuwe richtlijnen zijn. Als je steeds achter de feiten aanloopt. Als techniek hapert, als mensen je bestoken met al hun vragen. Als meningen zo wijd uiteenlopen.

Alleen samen

Mozes was doodop. Dat zag Jetro en die beseftte dat ze eigenlijk nog maar net begonnen waren aan die lange weg naar beloofd land.

Het kan alleen samen, is zijn advies. Noem het herderswijsheid, maar ik geloof dat hij gelijk heeft. We komen alleen verder als we het samen doen. Als we onze talenten inzetten. Als we ruimte maken voor elkaar. Als we blij zijn met wat goed gaat en leren van wat beter kan.

“Als je het zo doet, en als God het wil, kun je het werk volhouden.”, zegt Jetro.

Als God het wil. Wat wil God? Volgens mij dat wij in vrede met elkaar leven. Zo eenvoudig is het.

Alleen, dat gaat niet vanzelf, dat is soms heel hard werken. En je kunt er doodmoe van worden. Maar laat het vertrouwen er mogen zijn dat God ons af en toe stil laat staan, een spiegel voorhoudt die ons toont wat een begaanbare weg is.